

Det danske skolesystem - mellem frihed og styring

Indhold

BAGGRUND OG RELEVANS	2
FORMÅL OG PROBLEMFORMULERING	4
STATE OF THE ART	4
METODE OG DATAINDSAMLING – I FX KØBENHAVN OG PÅ BORNHOLM	5
IMPACT	7
ORGANISERING	8
SAMARBEJDE OM TEACHER-WELLBEING	8
SAMARBEJDE OM STYRING OG FRIHED PÅ SKOLEOMRÅDET	8
SKOLEPOLITIK PÅ SKEMAET OG STUDERENDE I FORSKNING	9
PUBLICERINGSPLAN OG FORSKNINGSFORMIDLING	9
SKRIFTLIGE PRODUKTIONER, DER PLANLÆGGES AT KOMME UD AF PROJEKTET:	9
ANDRE PLANLAGTE KOMMUNIKATIONSINITIATIVER	10
TIDSPLAN OG BUDGET	FEJL! BOGMÆRKE ER IKKE DEFINERET.
LITTERATUR	19

Baggrund og relevans

Det danske skolesystem har altid været centrum for intens debat, for hvem interesserer sig ikke for, hvordan vi danner og uddanner vores børn og gør dem i stand til at deltage som borgere i vores samfund? Af samme grund er der også rigtig mange aktører, der ønsker det bedste for skolen og gerne vil gøre den endnu bedre - ofte gennem enten en øget styring eller en øget frisættelse.

I de senere år og især efter indførelsen af de meget omdiskuterede reformer i 2013 og 2014 (folkeskolereformen og lov 409), har styringen af skolen om muligt fået endnu større opmærksomhed end vanligt. Tal og undersøgelser tyder på, at både lærere og forældre i stigende grad vælger folkeskolen fra og søger over i fri- eller privatskolerne (Holm 2017; Undervisningsministeriet 2017). Også politikerne er har for nyligt bestræbt sig på at frisætte skolerne. Fx har 50 skoler som forsøg fået lov til at fravige folkeskolereformen, og på tværs af partier har politikere op til kommunalvalget understreget, at folkeskolen skal have mere frihed og færre bindende mål. På den måde lægger de sig helt i forlængelse af ledelseskommisionens anbefalinger om, at den offentlige sektor skal ledes mere og styres mindre (Ledelseskommisionen 2017).

Men frihed, såvel som styring kan forstås på mange måder. Anlægger man et poststrukturalistisk blik, vil forskellige former for styring hænge sammen med eller ligefrem forudsætte bestemte former for frihed (Foucault 1994), hvorfor det ikke giver mening at tale om mere eller mindre styring, men om forskellige former for styring (og frihed), der kommer til udtryk på forskellige måder og ændrer sig over tid (Andersen and Pors 2017; Drejer 2012, 2015, Plotnikof 2016a, 2016b; Pors 2014). Forståelsen af frihed og styring på skoleområdet har gennemgået en udvikling, der til dels afspejler en udvikling i forståelsen af staten og ikke mindst af forholdet mellem stat, marked og civilsamfund (Bergmann and Højlund 2015; Hartley 2005; Lund and Vaaben 2014; Noordegraaf 2007; Pedersen 2004; Pors 2011, 2012; Reeh 2011; Thygesen and Andersen 2012). I Danmark såvel som i mange kommer dette bl.a. til udtryk i kontinuerlige kampe om, hvorvidt det skal være staten, markedet eller civilsamfundet, der styrer skolerne, og om det overhovedet er muligt at opretholde sådanne distinktioner i takt med at der opstår flere og flere tværgående og grænseoverskridende organiseringsformer som fx offentlig-private partnerskaber, netværk og "åben skole" (Carlsen and Vaaben 2016; Hartley 2005; Lund and Vaaben 2014; Noordegraaf 2007; Thygesen and Andersen 2012).

Den danske skoletradition har siden grundloven fra 1849 og siden friskoleloven fra 1855 været funderet på kompromisser mellem forskellige politikker med forskellige styrings- og frihedsidealer. Skolen har således løbende været akkompagneret af intense pædagogiske, politiske, økonomiske og filosofiske debatter om forskellige former for frihed og styring. Hvor nogle aktører den gang ønskede sig en centralt styret enhedsskole, ville andre hellere

have små lokale skoler med frihed og selvbestemmelse (Gjerløff and Jacobsen 2014:83). Det har også været en tilbagevendende diskussion, hvad man skal stille op, når friskoler i demokratiets navn bruger deres frihed på måder, der kan opfattes som udemokratiske, eller om den danske stat med sin skærpelse af friskoleloven selv kommer til at "totalisere demokratiet" (Christoffersen 2016). Og hvad angår lærernes frihed har det været diskuteret, hvad man skal gøre, hvis lærere bruger deres professionelle autonomi på måder, der kan anskues som uprofessionelle, eller om man i forsøget på at befri lærernes arbejdstid fra bindinger for at få mere fleksibilitet, muligvis har opnået det modsatte (Bjerg and Vaaben 2015; Vaaben and Bjerg n.d.).

I dag har vi, ligesom da friskoleloven blev indført, et flerstrengt skolesystem med både folke- og friskoler. Men som nævnt tidligere ser vi i disse år nye bevægelser i måderne hvorpå lærere og forældre til- og fravælger forskellige typer skoler, og der har især fra mange sider været udtrykt en bekymring for om folkeskolerne mistede lærere til friskolerne (Jensen et al. 2017; KL 2016; Undervisningsministeriet and Uddannelses- & Forskningsministeriet 2017). Men også på andre måder har folke- og friskoler indvirkning på hinanden, fx i kraft af lovgivningen, hvor det hedder om friskolerne, at de skal "stå mål med" folkeskolens undervisning. Ydermere har loven om "mere frit skolevalg" (indført som forsøg i 2005 og gjort permanent i 2012) og retten til at oprette friskoler betydet, at forældre har fået friheder, som forpligter kommunerne økonomisk, og som fx kan resultere i at når kommunen lukker en lille folkeskole for at samle eleverne på en større, så genetableres den lille skole kort efter, nu som friskole, og stadig primært betalt af kommunen. På den måde står kommunerne i en situation, hvor de på den ene side har ansvaret for at skolerne lever op til de nationale krav, og på den anden side hverken kan styre forældres eller læreres frie valg (af skoler til deres børn eller arbejdsplads).

På den baggrund kan man se den politiske organisering af skolesystemet som udtryk for en mere generel tendens i styringen af den offentlige sektor, hvor forskellige paradigmer (ofte beskrevet som hhv. hierarki, marked og netværk) og tilsvarende organisationsidealer efter tur været dominerende og har sat sig spor, så de nu findes oven i hinanden, som det Jean Hartley kalder "layered realities" (Hartley 2005). Således er organiseringen af den offentlige sektor både præget af hierarkiske organiseringer (fx referencelinjer og kommandoveje), af New Public Management (fx fiktive priser, kvasimarkeder og frie forbrugervalg), og af netværksidealer (fx partnerskaber, samskabelse og samarbejde med borgerforeninger og frivillige organisationer). Forholdet mellem frihed og styring på skoleområdet kan netop ses som noget, der udspiller sig i et sådant felt. Forskellige organiseringer og organisationsidealer kolliderer og indvirker på hinanden i et krydsfelt, hvor det ikke er til at vide, hvilken organisering, der er gældende, og hvor eksempelvis forældre (og lærere og skoleledere) kan hoppe fra rollen som til- og fravælgende forbrugere til rollen som samskabende borgere der, der opretter en ny skole, hvor den gamle lukkede.

Formål og problemformulering

Forskningsprojektet har som formål at undersøge forholdet mellem frihed og styring i det danske skolesystem med udgangspunkt i forældres og læreres begrundelser for skolevalg. Med indførelsen af mere frit skolevalg er der kommet et andet frihedsideal i spil på skoleområdet, end det vi kender fra fx den danske friskoletradition. Det adskiller sig også fra idéen om lærerautonomi og metodefrihed. Loven kan ses som værende i tråd med en historisk udvikling fra demokratisk stat over velfærds- til konkurrencestat med tilsvarende udvikling af forholdet mellem styring og frihed på skoleområdet (Reeh 2011).

På den baggrund er der behov for at forstå de begrundelser, der ligger bag såvel læreres som forældres valg af skole, og der er behov for at forstå dem i lyset af både aktuelle styringsmæssige strømninger (hvor frihed forstås som frie forbrugervalg) og i lyset af historie og danske skoletraditioner, hvor andre forståelser af frihed og styring har været fremherskende. Vi arbejder derfor ud fra følgende problemformulering:

Hvilke begrundelser og overvejelser ligger bag forældres og læreres skolevalg? Hvilke forståelser af frihed og styring kommer til udtryk i disse overvejelser? Og hvordan påvirker disse til- og fravalg skolernes organisering og praksis og vice versa?

State of the art

I både dansk og international sammenhæng har især forældres skolevalg fået relativt stor forskningsmæssig opmærksomhed, og der er lavet en del undersøgelser af, hvilke implikationer indførelse af forskellige former for frit-valgs-ordninger har haft. I Sverige indførte man i begyndelsen af 90'erne frit skolevalg og kombinerede det via et vouchersystem med en markedsliggørelse, hvor profitskabelse på skoler blev tilladt ud fra formodninger om, at det ville øge konkurrencen og dermed kvaliteten af skolerne (Parding and Berg-Jansson 2016). I England har man indført "Free schools" og "Academies", der ligeledes bygger på idéer om at den frie konkurrence vil fremme kvaliteten. Herhjemme blev "mere frit skolevalg" indført med andre begrundelser, der handlede om forældres ret til at bestemme over deres børns skolegang og et ønske om at mindske segregering.

Den internationale forskning i forskellige former for frit-valg på skoleområdet er domineret af statistiske undersøgelser, der redegør for den (ofte fraværende) effekt af frit-valgs-ordningerne på skolernes kvalitet (Altrichter et al. 2011). Til gengæld peger nogle af studierne på, at ordningerne har andre, mindre intenderede, effekter, så som at lærernes arbejdsvilkår forværres, at forældre bliver mere optaget af skolernes ry, eller at der opstår segregering især i områder med stor etnisk diversitet eller fattigdom (Altrichter et al. 2011; Fotaki 2010; Parding and Berg-Jansson 2016). Særligt det sidste er interessant i dansk

kontekst, fordi frit skolevalg i Danmark som nævnt blev indført for at *modvirke* segregering. Et af argumenterne gik på, at hvis *alle* forældre, og ikke kun de velhavende, fik mulighed for at vælge, hvilken skole deres børn skulle gå på, så ville elever fra ressourcestærke og ressourcesvage hjem blive mere jævnt fordelt. Sådan gik det ifølge en evalueringsrapport fra 2007 ikke, og rapporten antyder, at der er mange forskellige begrundelser for skolevalg i spil (Undervisningsministeriet 2007). Noget kunne altså tyde på, at de overvejelser, der ligger til grund for forældres skolevalg, er mere komplekse, end blot overvejelser om, på hvilken skole man får den bedste kvalitet.

I nogle geografiske områder spiller den etniske sammensætning af skolens elever tydeligt en rolle, for hvilken skole forældre vælger, og i følge en undersøgelse fra New York, er det samme mønster gældende for lærere. Også de søger bort fra skoler med lavt fagligt niveau og høj koncentration af etniske minoriteter og foretrækker de skoler, hvor der er dygtige elever med højt fagligt niveau og færre sociale problemer at tage sig af (Boyd et al. 2011). I dansk kontekst er forskningen i læreres skolevalg begrænset, men der er lavet nogle undersøgelser af lærermobilitet og læreres karrierevalg, som peger på en søgning i retning af friskolerne, men disse undersøger de ikke de begrundelser og overvejelser, som lærere gør sig i den forbindelse (Jensen et al. 2017; KL 2016; Undervisningsministeriet and Uddannelses-&Forskningsministeriet 2017). Vores egen undersøgelse fra 2016 undersøger læreres begrundelser – men kun for *fravalg* af folkeskoler (Pedersen, Böwadt, and Vaaben 2016). Der er ingen undersøgelser i dansk sammenhæng og kun ganske få i international sammenhæng, som undersøger, læreres og forældres begrundelser for skolevalg på en måde, hvor lærernes og forældrenes egne ord og formuleringer kommer til udtryk.

Metode og dataindsamling – i fx København og på Bornholm

I Projektet gennemfører vi to parallelle longitudienelle elektroniske spørgeskemaundersøgelser blandt henholdsvis lærere og forældre om deres begrundelser for skolevalg. Derudover gennemføres en række interviews med skoleledere og skolechefer og evt. en spørgeskemaundersøgelse blandt skoleledere.

Spørgeskemaerne vil omfatte ganske få spørgsmål men vil begge lægge op til svar i fritekst, således at respondenterne med deres egne ord kan begrunde deres valg af skole.

Undersøgelserne kommer til at omfatte både et udvalgt urbant område i fx København og et udvalgt landområde fx hele Bornholm, og vil foreløbigt hvert andet år blive fulgt op med yderligere spørgeskemaundersøgelser, hvor både begrundelser for at blive og for at skifte skole, vil blive undersøgt. Spørgeskemaundersøgelserne vil således tage form af longitudinelle studier af henholdsvis en gruppe lærere (fx i København og på Bornholm) og en gruppe forældre til en årgang af 0.klasser i samme to udvalgte områder. Hvis der laves en tilsvarende skolelederundersøgelse, vil det være nødvendigt at udvide det geografiske

område, da der ellers ikke vil være nok skoleledere i undersøgelsen. Hvordan en sådan undersøgelse eventuelt vil kunne tilrettelægges, drøftes med Skolelederforeningen.

Disse grupper af lærere, forældre (og evt ledere) følges foreløbigt 5 år. Svarene vil danne et fælles empirisk grundlag for flere forskellige analyser, der kan perspektivere svarene forskelligt og give indblik i:

- **Forskelle mellem storby- og landkommuner, hvad angår begrundelser for valg af skole** (Er det fx de samme typer af overvejelser lærere og forældre har om skolevalg i land- og byområder?)
- **Forskelle og ligheder mellem læreres og forældres begrundelser for skolevalg** (Ser lærere og forældre fx efter de samme ting, når de vurderer om en skole er god?)
- **Skolevalg og skoletyper set i lyset af nye styreformer og videreførte traditioner** (vil bl.a. kunne give nuanceret viden om overvejelser, så lærere og forældre ikke udelukkende fremstilles som forbrugere, der zapper og shopper mellem tilbud, eller som traditionalister, der ikke vil lave om på noget)
- **Begrundelser for skolevalg og begrundelser for senere skift** (Formodentlig vil begrundelser for at skifte skole være af en anden karakter, end det oprindelige tilvalg af en bestemt skole, men kan ikke desto mindre give vigtig indsigt i, hvad der skal til, hvis skoler gerne vil holde på elever og lærere over tid)

Når vi har foreslået netop København og Bornholm som områder i undersøgelsen, skyldes det, at den internationale forskning peger på, at områder med stor fattigdom og/eller mange etniske minoritetsgrupper har problemer med at holde på både ressourcestærke forældre og lærere i forbindelse med frit skolevalg (Altrichter et al. 2011; Boyd et al. 2011), og et område med sådanne karakteristika mener vi at kunne finde i fx et udvalgt område af København, hvor der er flere områder med stor etnisk diversitet, store forskelle i elevernes sociale baggrund og mange forskellige skoler at vælge imellem indenfor relativt kort afstand.

Men i dansk kontekst giver dette ikke et dækkende billede, og vi vil derfor også undersøge forældres og læreres overvejelser om skolevalg i et område, hvor der ikke er ret mange skoler at vælge imellem, og hvor den lokale skole måske er blevet lukket eller er lukningstruet. Derfor gennemføres tilsvarende undersøgelser i en landkommune – fx på

Bornholm. Valget af Bornholm giver en række fordele, i og med at der på øen både er folkeskoler, en stærk friskoletradition, og flere folkeskoler, der er blevet lukket og er genopstået som friskoler.

Svarene fra spørgeskemaundersøgelserne kodes og analyseres i Nvivo, hvor projektets forskere vil have adgang til data og kunne bruge dem i forskellige typer af analyser – bl.a. komparative (hvor Bornholm og København sammenlignes) og historiske, hvor forældres og læreres aktuelle forståelser af frihed og forpligtelse sættes relation til de forståelser, der gennem tiden er kommet til udtryk i fx friskoletraditionen eller i skolelovgivningen.

Desuden suppleres spørgeskemaerne med:

- Dokumentstudier af skolelovgivning og friskolebevægelser for at få indblik i såvel formelle som uformelle fordelinger af frihed og forpligtelse på skoleområdet over tid.
- Interviews med skoleledere, skolechefer og evt. lærere for at få uddybet, hvilke dilemmaer og problemstillinger forskellige fordelinger af frihed og forpligtelse medfører i praksis.
- Evt. feltarbejde på udvalgte skoler i hhv. land- og bykommunen.

Impact

Projektet er anvendelsesorienteret forskning i henhold til lovgivningen om forskning på professionshøjskolerne, og ambitionen er at bidrage til praksisudvikling i Danmark. Ved praksisudvikling forstås ikke alene udvikling af de daglige praksisser (fx undervisning) på skolerne, men også udvikling af de styrings- og frisættelsespraksisser, der kommer til udtryk i lovgivning, organisering, ledelse og økonomistyring, og som er rammesættende for skolernes virke.

Projektet er ligeledes anvendelsesorienteret i kraft af at levere forskningsresultater, som er brugbare for centrale politiske aktører (DLF, KL, Undervisningsministeriet, Skolelederforeningen, Københavns Kommune, Bornholms regionskommune, Foreningen Skole og Forældre). Formålet er at projektets resultater kan give anledning til politiske drøftelser mellem disse og andre centrale aktører på skoleområdet. Af denne grund indtager disse aktører i fællesskab rollen som projektejer.

Projektets anvendelsesorientering retter sig derudover mod læreruddannelsen og mod Diplomlederuddannelsen, som begge har en indirekte virkning på praksis ude på skolerne. I den forbindelse vil der i projektet både blive produceret undervisningsmateriale, være en direkte involvering af lærerstuderende og naturligvis et tæt samarbejde med undervisere og ledere på såvel læreruddannelsen som på Diplom i Ledelse.

Organisering

Projektejerne er som nævnt politiske aktører på det skolepolitiske område. Projektejerne har haft mulighed for at medvirke til projektets udformning og vil undervejs blive præsenteret for delresultater, som kan danne grundlag for skolepolitiske drøftelser, ligesom de vil blive taget med på råd, såfremt projektet af praktiske årsager må justeres undervejs.

Det er dog vigtigt at påpege, at projekterne ikke har indflydelse på projektets resultater eller publiceringen af disse, ligesom de af lovgivningsmæssige og etiske grunde ikke får adgang til de data, der produceres i projektet.

Projektet vil høre hjemme i UCC/Metropols forskningsafdeling. Projektlederen vil være Nana Vaaben, og de primære projektdeltagere vil være Pia Rose Böwadt og Rikke Pedersen samt evt. en studentermedhjælper, der kan være en lærerstuderende. Derudover vil der være en række andre forskere og PhD-studerende, som bliver løsere knyttet til projektet. Disse tilknytninger uddybes i det følgende.

Samarbejde om Teacher-wellbeing

På UCC/Professionshøjskolen København har et andet forskningsprojekt opnået EU-midler til at arbejde med "Educator-wellbeing" på det pædagogiske område (Maj Borggaard m. fl). Samtidig har vi stærke forskerprofiler inden for arbejdsmiljøforskningen (Mia Husted og Ditte Tofteng), og i forskningsprogrammet Ledelse og Organisatorisk Læring arbejder Sarah Grams Davy sammen med Louise Klinge på et projekt om lærertrivsel, relationskompetence og relationskapacitet i Københavns Kommune. Det er ligeledes ambitionen at der opnås fondsmidler til en PhD om teacher-wellbeing gennem enten forskningsråd eller andre finansieringskilder. På tværs af de forskellige forskningsprojekter på UCC/Professionshøjskolen København er der således forskellige projekter, der de kommende år vil handle om teacher-wellbeing, og der er derfor i tidsplanen for dette projekt indlagt regelmæssige seminarer og møder, som kan danne ramme for dette samarbejde, således at vi eventuelt vil kunne benytte synergien til at opbygge et decideret center for teacher-wellbeing.

Samarbejde om Styring og frihed på skoleområdet

Styring af velfærdsprofessionerne og ikke mindst på skoleområdet udgør et centralt forskningsfelt for Forskningsprogrammet Ledelse og Organisatorisk Læring, og særligt Mie Plotnikof og Rasmus Bergmann har i deres forskning fokus på netop samspillet mellem styring og frihed, modstand og ustyrlighed (Bergmann and Højlund 2015; Plotnikof 2016a, 2016b). 15. januar 2018 startede desuden Maria Louise Larsen på en PhD om demokrati i den målstyrede skole. Hun er de kommende tre år en del af forskningsprogrammet Ledelse og Organisatorisk Læring og samtidig tilknyttet DPU. Internt i programmet er det derfor oplagt at samarbejde om såvel faglige arrangementer og publiceringer inden for dette felt.

Ligesom det kan give anledning til samarbejde med forskere i andre forskningsmiljøer, der arbejder på dette felt - specifikt DPU og CBS.

Skolepolitik på skemaet og studerende i forskning

På UCC/Professionshøjskolen København har der de senere år været overvejelser om, hvordan man på læreruddannelsen ruste studerende til arbejdet ude på skolerne, når vi på den ene side ved at skolepolitiske og organisatoriske forhold udgør væsentlige grunde til at forlade faget (Boyd et al. 2011; Pedersen et al. 2016), og på den anden side ved at dette emne ikke er noget, de studerende interesserer sig nævneværdigt for (Böwadt, Pedersen, and Vaaben 2017). I forlængelse heraf har det været overvejet at oprette et udslusningsmodul om organisation og skolepolitik på læreruddannelsen, ligesom det også har været overvejet om der var andre måder, hvorpå emnet kunne indgå meningsfuldt. Projektet retter sig bl.a. mod at kunne bidrage til dette. Samtidig lægger projektet op til at inddrage lærerstuderende på to måder – dels som feltarbejdere i forbindelse med at afdække børns opfattelse af, hvad en god skole er, og dels ved at der bliver brug for en studentermedhjælp, som evt. kan være en eller flere lærerstuderende.

Publiceringsplan og forskningsformidling

Skriftlige produktioner, der planlægges at komme ud af projektet:

- 3 Rapporter med år års mellemrum om forældres overvejelser om skolevalg på tværs af København og Bornholm
- 3 rapporter med to års mellemrum om læreres og skolelederes overvejelser om skolevalg på tværs af København og Bornholm (og for ledernes vedkommende et større geografisk område)
- Lærebog om forholdet mellem styring og frisættelse i det danske tostrengede skole gennem tiden. Her tages både den danske folkeskole, den danske friskoletradition og frit skolevalg under behandling ud fra en historisk analyse af forholdet mellem statsstyring og forskellige former for frisættelse inden for skoleområdet gennem tiden (herunder behandles det sønderjyske dilemma om nazisme, og dilemmaet om forskellige former for radikaliserende friskoler). Forfatterne vil være Pia Böwadt, som har en PhD og en omfattende publicering indenfor pædagogisk filosofi og Nana

Vaaben som har en PhD indenfor offentlige styringsparadigmer med særligt fokus på skoleområdet. Bogen tænkes at blive 50-100 sider og rette sig mod lærerstuderende.

- PhD afhandling om samspillet mellem skoleorganisering og teacher well-being.
- Præsentationer på internationale konferencer (fx ECER, EGOS, PROS, NERA, NordPro)
- 2-3 internationale peer-reviewede tidsskriftartikler
- 2-3 artikler til danske tidsskrifter
- Indlæg i aviser og andre medier
- Undervisningsmateriale om "den gode skole fra forskellige perspektiver"

Andre planlagte kommunikationsinitiativer

Projektet har en oplagt praksisrettet kommunikationsmulighed i Danmarks Lærerforenings nyligt opstartede initiativ med årligt tilbagevendende skoleforskningskonferencer, hvor delresultater og rapporter undervejs kan præsenteres, og hvor der er mulighed for at projektere og andre politiske aktører på skoleområdet efterfølgende kan komme til at diskutere skolepolitik på baggrund af dem.

Derudover vil enten Folkeskolen.dk eller andre tidsskrifter blive tilbudt at kunne følge projektet løbende og få adgang til linke til rapporterne og skrive om resultaterne.

Derudover vil projektets analyser i paper-form blive præsenteret på relevante internationale konferencer, som fx ECER, NordPro, PROS, EGOS eller lignende, og disse papers vil blive videreudviklet til artikler til relevante internationale tidsskrifter. Det er ikke muligt på nuværende tidspunkt at sige hvilke tidsskrifter, da det bl.a. afhænger af hvilke calls, og special issues, der bliver annonceret. Dog estimeres det, at der vil komme 2-3 internationale artikler ud af projektet.

Økonomi og scenarier

Nedenfor er projektet beskrevet som aktiviteter for at kunne estimere en pris. I runde tal er der tale om et projekt, der beløber sig til 6 fuldtidsårsværk, men fordelt på 3 mennesker (ca. 2 årsværk pr person) og over 4 ½ år. Det vil sige at de hver især og i snit arbejder knap halvdelen af arbejdstiden på projektet i denne periode.

Derudover er der indregnet udgifter til konferencer, udskrivning af interview, korrektur og layout etc. Det beløber sig til 390.000 kr

I kraft af at Rikkes deltagelse i projektet planlægges som del af en phd, regnes hendes tid ikke med som en timeudgift. I stedet estimeres det, at en phd koster ca. 1,7 mil, og at Rikke bidrager med empiriindsamling, rapportskrivning, analyser, publikationer m.m.

Udgifterne til Nanas og Pias arbejde estimeres ud fra at de hver antages at få ca. 600.000 om året i løn, hvorfor 2 årsværk må koste ca. 1.2 million.

Projektet i runde tal

Baseret på ovenstående bliver prisen for det samlede projekt i runde tal:

Lidt over 2 årsværk til Pia	ca. 1.3 mil
Lidt over årsværk til Nana	ca. 1.3 mil
1 phd til Rikke	ca. 1,7 mil
Timer til Rikke før og efter phd	ca. 0,3 mil
Udgifter (transport, transkribering etc)	ca. 0,4 mil
Samlet pris	ca. 5 mil

Nedenfor er udgifterne i projektet fordelt på halvår. Som det kan ses peaker udgifterne kort efter starten af projektet og bliver lidt mindre hen mod slutningen. Det skyldes at tidsforbruget også er størst i starten af projektet og bliver mindre hen mod slutningen, hvilket passer fint, da der så i slutningen af projektet vil blive tid til at udvikle og finde finansiering til et nyt projekt.

Efterår 2018	ca. 425.000kr
Forår 2019	ca. 676.000kr
Efterår 2019	ca. 635.000kr
Forår 2020	ca. 593.000kr
Efterår 2020	ca. 661.000kr
Forår 2021	ca. 595.000kr
Efterår 2021	ca. 446.000kr
Forår 2022	ca. 416.000kr
Efterår 2022	ca. 450.000kr
Forår 2023	ca. 225.000kr
I alt	ca. 5 mil

Man kunne også opstille regnskabet med andre runde tal, som siger noget om, hvor mange udgifter der går til empiriindsamling og hvor mange der går til analyser, skrivning, publicering, samarbejde, undervisning etc. efterfølgende.

Hver rapport koster ca. 225.000*, og alle 6 rapporter tilsammen koster	1.35 mil.
Øvrig empiriindsamling** koster rundt regnet	355.000
Samlet pris for indsamling af empiri og data mil.	1.7
*(600 t svarer ca. til 4 månedsværk, som hver koster ca. 50.000 og dertil lægges udgifter til layout etc.)	
** (feltarbejde, dokumentstudier, interview beløber sig til 1000 timer, svarende til 6.5 månedsværk af hver 50.000. Hertil lægges udgifter til transport, transskribering etc)	

Scenarier

Når den samlede pris for empiriindsamlingen er relevant, er det fordi det er denne del af projektet og dermed dette beløb vi vil forsøge at skaffe ekstern finansiering til, og det vi beder FKU om at tage stilling til er derfor, om UCC er villig til at finansiere resten af projektet i form af tidsallokeringer, konferencedeltagelse og phd, såfremt det lykkes at skaffe disse eksterne midler. Vi har udarbejdet 2 scenarier for, hvordan det kunne gå med at skaffe finansiering og dermed to scenarier for hvor stort projektet vil blive, og hvor stor en udgift UCC selv vil komme til at skulle påtage sig i form af egenfinansiering.

Plan A er efter en intern godkendelse af projektet at bruge foråret 2018 på at forsøge at skaffe i alt 1.7 mil fra aktører som Danmarks Lærerforening, Skolelederforeningen, Kommunernes Landsforening, Undervisningsministeriet, Friskoleforeningen, Skole og Forældre samt de to kommuner, hvor projektet skal gennemføres. P.t. arbejder vi mod at det kunne blive Københavns Kommune og Bornholms Regionskommune. Men hvis de ikke er interesserede kunne det sagtens være andre kommuner i stedet – fx en kommune i Sønderjylland, hvilket kunne give anledning til at invitere UCsyd ind i projektet så vi mindsker chancen for at fx ministeriet vil se en økonomisk støtte som forfordeling. Hvis det lykkes os at skaffe disse eksterne midler, vil vi spørge om UCC er villig til at betale resten af projektet – herunder Rikkens Phd, som koster nogenlunde det samme som de penge vi i så fald har skaffet udefra.

Plan B træder i kraft, såfremt det ikke lykkes os at skaffe 1.7 mil inden sommeren 2018, men blot et mindre beløb. I så fald foreslår vi at vi kun gennemfører dele af projektet. Hvis

det eksempelvis lykkes at skaffe 500.000 kunne vi gennemføre lærerundersøgelsen evt. kun med 2 i stedet for 3 rapporter. Dermed vil forældredelen bortfalde, og det samme vil phd'en, mulighederne for at involvere bachelorstuderende i feltarbejdet, at skrive bog om det tostrengede skolesystem. I fald vi kun lykkes med at skaffe et mindre beløb, vil vi spørge om UCC er villige til at lægge et tilsvarende beløb oven i, så det bliver muligt at lave deciderede analyser og publiceringer ud af det indsamlede materiale. Hvis plan B træder i kraft laver vi selvfølgelig i samarbejde med programleder Søren Hornskov og Forskningschef Martin Bayer en plan for hvilke dele af projektet, der kan gennemføres med disse midler samt et tilsvarende beløb fra UCC.

Endelig skal det selvfølgelig understreges, at selvom projektet sendes til intern godkendelse, så vil det ganske givet forandre sig efterfølgende, når forhandlingerne med de eksterne parter går i gang. Kommer der store beløb i spil, skal donorerne muligvis have en plads i en styregruppe, der kan ligeledes ske ændringer i forhold til, hvilke geografiske områder, der kommer til at indgå, hvordan deltagerne udvælges etc.

Det vi beder FKU om at tage stilling til er derfor, om projektet i sin grundidé kan godkendes, samt om UCC er villig til at stå for den egenfinansiering, som ligger i hhv. plan A og plan B.

Detaljeret budget

Tidspunkt	Aktivitet	Tidsforbrug	Pengeforbrug
Efterår 2018	Møder med læreruddannelsen angående inddragelse af studerende og brug af projektet i undervisning – evt. på pilotforløb på udslningsmodul.		
	Spørgeskemaundersøgelse blandt en hel årgang af 0.klasse forældre på hhv. Bornholm og i en udvalgt del af København. Efterfølgende kodning, analyse og rapportskrivning om resultaterne	Pia 200 t Nana 200 t Rikke 200 t	Rejse og ophold: 10.000kr Korrektur og layout: 10.000kr Studertermed hjælp: 5000kr
	Dokumentstudier vedr. skolelovgivning gennem tiden samt skitse til bog om folkeskolen og friskolebevægelsen	Pia 200 t Nana 200 t	
	Review af "teacher-wellbeing" og koordination af samarbejde med andre projekter om muligt fremtidigt center for teacher-wellbeing – herunder mødeplanlægning, oprettelse af hjemmeside, litteratursamling etc.	Rikke 200 t	
I alt E18		1200 t / ca. 400.000kr	25.000kr
Forår 2019	Spørgeskemaundersøgelse blandt lærere og skoleledere i Kbh og på Bornholm gennemføres (For skoleledernes vedkommende skal det geografiske område nok udvides, hvilket må drøftes med Skolelederforeningen og DLF).	Pia 200 t Nana 200 t Rikke (200 t betales via phd)	Rejse og ophold: 10.000kr Korrektur og layout: 10.000kr

	Efterfølgende kodning, analyse og rapportskrivning om resultaterne		Studentermidhjælp 5000kr
	Yderligere feltstudier (interviews med lærere, skoleledere, skolechefer) på hhv. Bornholm og i København.	Pia 200 t Nana 200 t Rikke (200 t betales via phd)	Rejse og ophold: 10.000kr Udskrivning af interview: 20.000kr
	Lærerstuderende tilbydes vejledning til at gennemføre feltarbejde om "den gode skole fra børns perspektiv" og skrive bachelorprojekter herom	Pia 40 t Nana 40 t Rikke (40 t betales via phd)	
	Udarbejdelse og indsendelse af abstracts til sommerens konferencer	Pia 30 t Nana 30 t Rikke (30 t betales via phd)	
	Seminar om "den gode skole" fra flere perspektiver. Politik/lovgivning, skoleledere, lærere, forældre, børn. De bachelorstuderende inviteres med og det gør underviserne også. Evt. udvikling af undervisningsmateriale på baggrund heraf.	Pia 30 t Nana 30 t Rikke (30 t betales via phd)	Studentermidhjælp 5000kr
I alt F19		1000 t / ca. 333.000kr 1/6 phd=283.000kr	60.000kr
Efterår 2019	Første gennemskrivning af bog om folkeskolen og friskolebevægelsen gennem historien	Pia 300 t Nana 300 t	
	Omskrivning af abstracts til papers samt andre skriveopgaver	Pia 100 t Nana 100 t Rikke (100 t betales via phd)	
	Konferencedeltagelse i udlandet	Pia Nana Rikke	15.000kr 15.000kr (15.000kr betales vis

			phd)
	2 dages seminar/workshop fx et sted på Sjælland om teacher-wellbeing i samarbejde med relevante forskere fra andre programmer på Professionshøjskolen København.	Pia Nana Rikke	Forplejning, lokaler og overnatning for ca.20 pers: 50.000kr Studentermød hjælp 5000kr
		800 t / ca. 267.000kr 1/6 phd = ca. 283.000kr	85.000kr
Forår 2020	Anden gennemskrivning af bog om folkeskolen og friskolebevægelsen gennem historien	Pia 200 t Nana 200 t	
	Papers skrives om til artikler, samt andre skriveopgaver	Pia 200 t Nana 200 t Rikke (200 t betales via phd)	
	Udarbejdelse af undervisningsforløb i samarbejde med læreruddannelsen	Pia 50 t Nana 50 t	
	Deltagelse på DLF's skoleforskningskonference	Pia Nana Rikke (betales via phd)	Rejse og ophold: 10.000kr
I alt F20		900 t / ca. 300.000kr 1/6 phd = ca. 283.000kr	10.000kr
Efterår 2020	Opfølgende spørgeskema til forældre på Bornholm og i Kbh om eventuelle skoleskift eller overvejelser herom. Kodning, analyse og skrivning af rapport i forhold til den foregående rapport.	Pia 300 t Nana 300 t	Korrektur og layout: 10.000kr Studentermød hjælp 5000kr
	Gennemførelse af et pilot undervisning evt. som udslusningsmodul på læreruddannelsen	Pia 100 t Nana 100 t	
	Konferencedeltagelse i udlandet	Pia Nana Rikke (betales via phd)	15.000kr 15.000kr (15.000kr)

	Tredje gennemskrivning af bog om folkeskolen og friskolebevægelsen gennem historien	Pia 100 t Nana 100 t	
I alt E20		1000 t / ca. 333.000kr 1/6 phd = ca. 283.000kr	45.000kr
Forår 2021	Opfølgende spørgeskema til lærere og skoleledere på hhv Bornholm og Kbh. Kodning, analyse og skrivning af rapport om resultaterne i forhold til den foregående rapport	Pia 200 t Nana 200 t Rikke (200 t betales via phd)	Korrektur og Layout: 10.000kr Studenterved hjælp 5000kr
	Delresultater fra begge opfølgende rapporter præsenteres på DLF's skoleforskningskonference	Pia Nana Rikke	Rejse og ophold: 10.000kr
	Papers, artikler, undervisningsmateriale	Pia 200 t Nana 200 t Rikke (200 t betales via phd)	Sprogvask af engelsksprogede artikler: 20.000kr
I alt F21		800 t / 267.000kr 1/6 phd = ca. 283.000kr	45.000kr
Efterår 2021	Papers, artikler, undervisningsmateriale	Pia 200 t Nana 200 t Rikke (200 t betales via phd)	
	Konferencedeltagelse i udlandet	Pia Nana Rikke	15.000 15.000 15.000 (betales via phd)
i alt E21		400t / 133.000kr 1/6 phd = ca. 283.000kr	30.000kr
Forår 2022	Papers, artikler, undervisningsmateriale	Pia 200 t Nana 200 t Rikke (200 t betales via phd)	
	PhD afhandling afleveres	Rikke	
I alt F22		400 t / 133.000kr 1/6 phd = ca. 283.000kr	
Efterår	Opfølgende spørgeskema til	Pia 300 t	Korrektur og

2022	forældre på Bornholm og i Kbh om eventuelle skoleskift eller overvejelser herom. Kodning, analyse og skrivning af rapport i forhold til de foregående rapporter	Nana 300 t (vil evt blive omfordelt, så Rikke deltager, hvis hun er færdig med phd'en)	layout: 10.000 Studentermid hjælp 5000kr
	Papers, artikler, undervisningsmateriale	Pia 200 t Nana 200 t Rikke 200 t	
	Konferencedeltagelse i udlandet	Pia Nana Rikke	15.000kr 15.000kr 15.000kr
I alt E22		1200 t / 400.000kr	50.000kr
Forår 2023	Opfølgende spørgeskema til lærere og skoleledere på hhv Bornholm og Kbh. Kodning, analyse og skrivning af rapport om resultaterne i forhold til de foregående rapporter	Pia 200 t Nana 200 t Rikke 200 t	Korrektur og layout: 10.000kr Studentermid hjælp 5000kr
	Afsluttende præsentation på DLF's skoleforskningskonference	Pia Nana Rikke	Rejse og ophold: 10.000kr
I alt F23		600 t / 200.000kr	25.000kr

Litteratur

- Altrichter, Herbert, Johann Bacher, Martina Beham, Gertrud Nagy, and Daniela Wetzelhütter. 2011. "The Effects of a Free School Choice Policy on Parents' School Choice Behaviour." *Studies in Educational Evaluation* 37:230–38.
- Andersen, Niels Åkerstrøm and Justine Grønbæk Pors. 2017. *Niklas Luhmann*. København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag.
- Bergmann, Rasmus and Holger Højlund. 2015. "Hurra, Skolen Brænder! Ildsjælen Som Professionsideal I Den Åbne Skole." in *At Lede Efter Læring: Ledelse og organiseringer i den reformerede skole*, edited by H. Bjerg and N. Vaaben. København: Samfundslitteratur.
- Bjerg, Helle and Nana Vaaben. 2015. "Striden Om Tiden. Når Tidsstyring Griber Ind I Professionelles Motivation Og Selvforståelse." Pp. 319–33 in *At lede efter Læring. Ledelse og organiseringer i den reformerede skole*, edited by H. Bjerg and N. Vaaben. Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Boyd, Donald et al. 2011. "The Influence of School Administrators on Teacher Retention Decisions." *American Educational Research Journal* 48(2):303–33.
- Böwadt, Pia Rose, Rikke Pedersen, and Nana Vaaben. 2017. *Først Og Føremest Elsker Jeg at Arbejde Med Børn*. København.
- Carlsen, Mathilde Hjerrild and Nana Vaaben. 2016. "Fra Co-Creation Til Co-Stabilization." *Social Kritik* ??(??):??
- Christoffersen, Lisbet. 2016. *Fra Loven Til Skolen Og Retur: Et Forvaltningsretligt Blik På Friskolelovens Tekst Og Praksis*. Roskilde.
- Drejer, Claus Munch. 2012. "Elev Og Magt - En Analyse Af Subjektiviseringsstrategien Af Eleven 1822-2010." Roskilde Universitet.
- Drejer, Claus Munch. 2015. "Hvordan Skolelæreren Blev En Risiko I Den Globale Konkurrence." P. ?? in *At Lede Efter Læring: Ledelse og organiseringer i den reformerede skole*, edited by H. Bjerg and N. Vaaben. København: Samfundslitteratur.
- Fotaki, Marianna. 2010. "Why Do Public Policies Fail so Often? Exploring Health Policy-Making as an Imaginary and Symbolic Construction." *Organization* 17(6):703–20.
- Foucault, Michel. 1994. "The Subject and Power." Pp. 326–48 in *Power*, edited by J. D. Faubion. Penguin

Books.

- Gjerløff, Anne Katrine and Anette Faye Jacobsen. 2014. *Da Skolen Blev Sat I System - 1850-1920. Dansk Skolehistorie: Bind 3*. edited by C. Appel and N. De Coninck-Smith. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag.
- Hartley, Jean. 2005. "Innovation in Governance and Public Services. Past and Present." *Public Money and Management* 25(1):27–34.
- Holm, Helle Harbo. 2017. "Forældre Vælger Privatskole På Grund Af Ry, Værdi-grundlag Og Fagligt Niveau - Samt Utilfredshed Med Folkeskolen." *Danmarks Statistik*.
- Jensen, Magnus Balslev, Kristina Eline Blomhøj, Signe Hørby Aller, and Wen Shi Xuan. 2017. *Hvem Er Fremtidens Lærere Og Pædagoger?*
- KL. 2016. *Rekrutteringssituationen På Lærerrådet*.
- Ledelseskommisionen. 2017. *Offentlige Ledere Og Ledelse Anno 2017 - Samlet Afrapportering Fra Ledelseskommisionens Spørgeskemaundersøgelse*.
- Lund, Dorthe Hedensted and Nana Vaaben. 2014. "Offentlig-Privat Innovationssamarbejde: Konkurrence Og Alliance." in *Samarbejdsdrevet Innovation i Praxis*. København: Jurist og Økonomforbundets Forlag.
- Noordegraaf, Mirko. 2007. "From 'pure' to 'hybrid' Professionalism: Present-Day Professionalism in Ambiguous Public Domains." *Administration and Society* 39(6):761–85.
- Parding, Karolina and Anna Berg-Jansson. 2016. "Teachers' Working Conditions amid Swedish School Choice Reform: Avenues for Further Research." *Professions and Professionalism* 6(1).
- Pedersen, Dorthe. 2004. *Offentlig Ledelse I Managementstaten*. Samfundslitteratur. Retrieved November 23, 2017 (https://www.saxo.com/dk/offentlig-ledelse-i-managementstaten_dorthe-pedersen_haefdet_9788759310021?gclid=EAlalQobChMIgKfp2NvU1wIVkZAYCh20jQJkEAYASAAEgLIc_D_BwE&gclidsrc=aw.ds).
- Pedersen, Rikke, Pia Rose Böwadt, and Nana Vaaben. 2016. *Hvorfor Stopper Lærerne I Folkeskolen?* København.
- Plotnikof, Mie. 2016a. "Changing Market Values? Tensions of Contradicting Public Management Discourses." *International Journal of Public Sector Management* 29(7):659–74. Retrieved November 23, 2017 (<http://www.emeraldinsight.com/doi/10.1108/IJPSM-02-2016-0027>).

- Plotnikof, Mie. 2016b. "Letting Go of Managing? Struggles over Managerial Roles in Collaborative Governance." *Nordic Journal of Working Life Studies* 6(S):109–28.
- Pors, Justine Grønbaek. 2011. "Noisy Management." Copenhagen Business School.
- Pors, Justine Grønbaek. 2012. "Jagten På Fremtidsens Folkeskole - Om Joker-Organisering Og Radikal Omskiftelighed." *Dansk Pædagogisk Tidsskrift* 2:59–65.
- Pors, Justine Grønbaek. 2014. *Støjende Styling - Genopfindelsen Af Folkeskolen Mellem Ledelse, Organisering Og Læring*. Nyt fra Samfundsvidenskaberne.
- Reeh, Niels. 2011. "Den Danske Stat Og de Frie Skolers Frihed - I 1855 Og 2005." *Uddannelseshistorie* 45:82–98.
- Thygesen, Niels and Niels Åkerstrøm Andersen. 2012. "The Polyphonic Effects of Technological Changes in Public Sector Organizations: A Systems Theoretical Approach." Pp. 159–83 in *The Illusion of Management Control*, edited by N. Thygesen. Palgrave Macmillan.
- Undervisningsministeriet. 2007. *Evaluering Af Mere Frit Skolevalg*. København.
- Undervisningsministeriet. 2017. "Elevtal I Folkeskolen."
- Undervisningsministeriet and Uddannelses- & Forskningsministeriet. 2017. *Læreruddannedes Mobilitet På Arbejdsmarkedet - Analyse Af Læreruddannedes Rejse Gennem Arbejdslivet*.
- Vaaben, Nana and Helle Bjerg. n.d. "The Danish School as a Haunted House - Reforming Time, Work and Fantasies of Teaching in the Danish Public School." *Ephemera*.